

Den nya arabiska mannen

Allt fler arabiska män kämpar inte bara för kvinnors rättigheter utan utmanar även traditionella manliga ideal.

Text: Khaled Diab

Under senare år, och särskilt sedan den egyptiska revolutionen bröt ut 2011, har kvinnor i Egypten gjort uppror mot de konservativa strömningar som svept över landet sedan slutet av 1970-talet.

Detta har i sin tur lett till en massiv konservativ motreaktion, som bland annat kommer till uttryck genom förnedring och våldsamma sexuella trakasserier. Men vad som missas på grund av detta ökande kvinnohat är alla de män som valt att gå mot strömmen och kämpa för kvinnors rättigheter och därmed även utmana traditionella könsroller.

Det manliga uppvaknandet märks inte enbart bland den intellektuella och ekonomiska eliten, utan har spridits ut över landet och letat sig in bland människor i alla samhällsskikt.

Ta till exempel David Esam, som växte upp i al-Minya invid Nilens västra strand, drygt 20 mil söder om Kairo. Han fick en traditionell uppfostran i en miljö som kan karaktäriseras som ultrakonservativ.

– Till en början trodde jag inte att kvinnor har några rättigheter; jag såg dem bara som ett komplement i mannens liv, säger han.

Det var flera faktorer som förändrade David Esams uppfattning. Bland annat hans syster – eller mer specifikt, ett gräl som syskonen hade kring de begränsningar av systemens frihet som deras mamma ansåg nödvändiga.

Ytterligare en viktig förändringsfaktor var de böcker han började läsa,

En libanesisk man protesterar i Beirut för kvinnors rättigheter.

inte minst av Egyptens mest betydande feminist Nawal al-Saadawi. Men den viktigaste faktorn var nog ändå de vänskapsband som han knöt efter den egyptiska revolutionen och som bildligt talat utlöste en jordbävning i hans medvetande.

– Att möta unga kvinnor och män som är intresserade av jämställdhet gjorde mig mer självmedveten och kritisk mot min omgivning. Det har i sin tur fått mig att arbeta för att främja sociala och juridiska rättigheter för kvinnor och aktivt engagera mig i kampen mot sexuella trakasserier.

Även om revolutionen har väckt medvetandet hos en ny generation män, är den nya arabiska mannen faktiskt inget nytt alls. I själva verket var förmodligen arabvärldens första feminist, till råga på allt i ett extremt mansdominerande samhälle, en man. I Kvinnans frigörelse från 1899 skriver Qasim Amin att ”de muslimska kvinnornas underordnade position är ett stort hinder, som stoppar oss från att avancera mot vad som är till nytta för oss.”

Många sekulära män som växte upp innan den islamistiska konservatismen fick ökad spridning tog faktiskt jämställdhet för givet, åtminstone i princip. Och vissa förverkligade det på ett närmast religiöst plan.

– Jag har två barn, en pojke och en flicka, som jag har behandlat lika när det gäller uppfostran, fickpengar, ansvar, arbetsuppgifter, utbildning och självaktning, säger Said El-Said, en pensionerad palestiniere som har bott i Schweiz i mer än 35 år. Jag pratade med dem båda om sexuellt ansvar och gav var och en låda med kondomer när jag kände att tiden var mogen.

Vissa menar kanske att Said El-Saids inställning är en konsekvens av hans långa vistelse i Europa, men själv

hävdar han att inget kunde vara mer felaktigt.

– Tack vare mina föräldrar, speciellt min pappa, har jag aldrig kunnat acceptera hur kvinnor behandlas i Mellanöstern, förtydligar han.

Även andra i samma generation har liknande minnen. Suad Amiry, en framstående palestinsk arkitekt och författare, minns hur hennes far behandlade alla syskonen lika till den grad att han utmanade även de mest djupt rotade konventioner.

Nu har givetvis länderna i det som kallas Levanten, särskilt Libanon, en relativt upplyst inställning till kvinnor. Men även i de mest konservativa delarna av arabvärlden upplever man nu en egen version av manligt uppvaknande, om än från en lägre startpunkt.

Det är kanske överraskande – med tanke på restriktionerna för saudiska kvinnor, främst systemet med förmyndarskap – att en av landets mest framträdande förespråkare för kvinnors rättigheter är en man. Advokaten och människorättsaktivisten Waleed Abulkhair lyckades få en kvinna frisläppt, som hade fängslats på grund av att hon vägrat lyda sin oförsämda far. Det blev något av en vattendelare när det gäller synen på kvinnors rättigheter.

Waleed Abulkhair tvekar inte att hålla den saudiska regimen ansvarig för den usla status som landets kvinnor har.

– Skulden för alla dessa begränsningar ligger hos det politiska etablissemanget, som i sin tur skyller på att samhället är omöjligt att förändra, säger han. Men sanningen är att etablissemanget vill att samhället ska förbli konservativt. De vill att män ska fortsätta dominera över kvinnor, och därmed neutralisera hälften av befolkningen samtidigt som den andra halvan blir lättare att kontrollera.

Det förklarar varför Waleed Abulhair menar att kvinnors rättigheter är intimt kopplade till den övergripande kampen för mänskliga rättigheter.

– Alla här är förtryckta och vi vill inte ha ett jämlikt förtryck, hävdar han. Som jag ser har den saudiska kvinnan inte problem med män, utan med systemet.

Trots alla utmaningar och svårigheter är Waleed Abulhair optimistisk inför framtiden.

– Den nuvarande situationen visar att saudiska kvinnor är på väg att få sina rättigheter på grund av de enorma förändringar som samhället genomgår, sammanfattar han.

Vissa fruktar däremot att det omvända kan inträffa i arabländer där kvinnor redan har kämpat till sig betydande rättigheter.

– Generellt håller situationen för palestinska och libanesiska kvinnor på att försämrats i takt med den ökade religiösa glöden, menar Said El-Said. Jag klandrar mödrar för att vidmakthålla traditionen att behandla sönerna som ”prinsar” på bekostnad av sina döttrar.

David Esam är inne på samma spår. Hans egna erfarenheter speglar behovet att utmana kvinnors roll som grindvakter för patriarkatet.

– Min mamma är nöjd att jag har en relation med min syster som kännetecknas av kärlek, omsorg och uppmärksamhet, förklarar han. Däremot accepterar hon inte att jag uppmuntrar min syster att fullfölja sina intressen när det gäller arbete, resor och vänskap på universitetet.

Men det finns andra som helt slår bakut mot sociala konventioner och rör sig bortom de traditionella rollerna. En sådan är Omar Weheba.

Efter en period av påtvingad separation från sin fru, som arbetade i Genève, bestämde han sig för att bryta mot alla konventioner. Han sluta

tade sitt jobb i Kairo för att bli medföljande make till sin fru, trots hans familjs övertygelse att det är viktigt att mannen tar ledningen.

– Det var första gången jag var hemmapappa, konstaterar han. Jag njöt av delar av det, som att lära mig laga mat, läsa mer, fundera på tillvaron, planera mitt eget företag och vara mer tillsammans med barnen.

Även om Omar Weheba så småningom hittade ett jobb i Genève, har tiden som hemmaman fått honom att uppskatta och respektera den traditionella roll som tillskrivs kvinnor och han deltar fortfarande aktivt i både barnuppfostran och hushållsarbete.

Trots den turbulens som Egypten för närvarande går igenom och det konservativa och religiösa bakslaget sedan revolutionen är Omar Weheba hoppfull om framtiden för jämställdheten.

– Jag är optimistisk för den yngre generationen. De unga är mer flexibla, formbara och redo att förändras, säger han. Jag tror att allt fler inser att det inte finns någon entydig traditionell roll längre för en man eller en kvinna. De inser att det bästa är att arbeta tillsammans och på så sätt förbättra samhället och föra det framåt.

Khaled Diab är en egyptisk-belgisk journalist, bloggare och skribent.

Fundera kring texten

I artikeln berättas om David Esam, som arbetar för ökad jämställdhet trots sin konservativa uppfostran. Vad var det som fick honom att ändra inställning när det gäller kvinnans rättigheter?

”Kvinnors rättigheter är intimt kopplade till den övergripande kampen för mänskliga rättigheter”, står det i artikeln. Förklara!

Diskutera vad som krävs för att jämställdheten ska förbättras i Mellanöstern. Jämför även med situationen i Sverige.